

MODERN KAMU MALİYESİ PERSPEKTİFİNDEN TÜRKİYE: DEMOGRAFİ, VERGİ, TEŞVİK, SAĞLIK VE SOSYAL POLİTİKALAR

*(MODERN PUBLIC FINANCE PERSPECTIVE ON
TÜRKİYE: DEMOGRAPHY, TAXATION,
INCENTIVES, HEALTH, AND SOCIAL POLICIES)*

Lisans: Creative Commons Atıf 4.0 Uluslararası (*License: Creative Commons Attribution 4.0 International*) (CC BY 4.0).

Açık Erişim / Open Access.

DOI (kitap): <https://doi.org/10.63127/tuaz.by.217>

Tavsiye Edilen Atıf / Recommended Citation:

Ertekin, Ş. ve Hanbay Kahrıman, E. (Ed.). (2025). *Modern kamu maliyesi perspektifinden Türkiye: Demografi, vergi, teşvik, sağlık ve sosyal politikalar*.

Turkuaz Yayınları. <https://doi.org/10.63127/tuaz.by.217>

MODERN KAMU MALİYESİ PERSPEKTİFİNDEN TÜRKİYE:

DEMOGRAFİ, VERGİ, TEŞVİK, SAĞLIK VE SOSYAL POLİTİKALAR

Editörler
Şaban ERTEKİN, Esra HANBAY KAHRİMAN

**MODERN KAMU MALİYESİ
PERSPEKTİFİNDEN TÜRKİYE:
DEMOGRAFI, VERGİ, TEŞVİK, SAĞLIK
VE SOSYAL POLİTİKALAR**

*(MODERN PUBLIC FINANCE PERSPECTIVE ON
TÜRKİYE: DEMOGRAPHY, TAXATION,
INCENTIVES, HEALTH, AND SOCIAL POLICIES)*

Editörler

Şaban ERTEKİN, Esra HANBAY KAHRİMAN

**Turkuaz Yayınları
Manisa, Türkiye
2025**

MODERN KAMU MALİYESİ PERSPEKTİFİNDEN TÜRKİYE: DEMOGRAFI, VERGİ, TEŞVİK, SAĞLIK VE SOSYAL POLİTİKALAR

Editörler

Şaban ERTEKİN, Esra HANBAY KAHRİMAN

Yayıncı Bilgileri

Yayıncı: Turkuaz Yayınları (Turkuaz Kongre Organizasyonu Fuarcılık
Yayıncılık Eğitim Turizm ve Ticaret Limited Şirketi)

Yayıncı Sertifika No: 57300

Adres: Manisa, Türkiye

Web: <https://turkuazkey.com>

E-posta: bilgi@turkuazkey.com

Yayın Detayları

Yayın Tarihi: Aralık 2025.

Sürüm: Birinci Baskı / Açık erişimli e-kitap

Yayın Dili: Türkçe

Sayfa Sayısı: xxxv + 203

Alanı: Sosyal, Beşerî ve İdari Bilimler Temel Alanı

Kimlik Bilgileri

E-ISBN: 978-625-5519-37-5 (Açık erişimli e-kitap)

DOI: <https://doi.org/10.63127/tuaz.by.217>

Telif Hakkı ve Lisanslama

© 2025 Yazarlar. Yayıncı: Turkuaz Yayınları.

Bu eser, Creative Commons Atıf 4.0 Uluslararası (CC BY 4.0) lisansı altında yayımlanmıştır. Bu lisans, eserin orijinaline uygun atıf yapılması koşuluyla, eserin her türlü ortam ve formatta kopyalanmasına, dağıtılmasına ve uyarlanmasına izin verir. Lisans kapsamı dışındaki tüm haklar saklıdır. Lisansın tam metni için aşağıdaki adresini ziyaret ediniz.

<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>

Açık Erişim

Bu kitabın tam metnine aşağıdaki adresten ücretsiz erişilebilir:

<https://turkuazoap.turkuazkey.com>

Teknik ve Katalog Bilgileri

Kapak Tasarımı: Yapay zekâ destekli / Turkuaz Tasarım Ekibi

Mizanpaj / Sayfa Düzeni: Turkuaz Tasarım Ekibi

Konu Sınıflandırması (LCC/Dewey): LCC: HJ 1272 | DDC: 336.561

Anahtar Kelimeler: Kamu Maliyesi, Demografi, Dış Borçlanma, Yatırım Teşvikleri, İstihdam, 5018 Sayılı Kanun, Engellilik Politikası, Şeffaflık, Hesap Verebilirlik, Küresel Asgari Kurumlar Vergisi.

Çift-kör hakemlik

Bu kitaptaki tüm bölümler, bilimsel kalite ve tarafsızlığı sağlamak amacıyla, alanında uzman bağımsız hakemler tarafından çift kör (double-blind) hakem değerlendirmesine tabi tutulmuş ve yayıma uygun bulunmuştur.

Etik Beyanlar ve Yayın Politikaları

Yapay Zekâ (AI) Beyanı: Ana metin yazarlar tarafından özgün olarak hazırlanmıştır. Kapak, künye, biçimsel redaksiyon ve Türkçe–İngilizce çevirilerde (OpenAI ChatGPT, Google Gemini, Sider vb.) yapay zekâ araçlarından yararlanılmış; çıktılar yazarlar/editörlerce gözden geçirilmiştir.

Beyanlar: Yazarlar eserin özgün olduğunu, intihal içermediğini, daha önce yayımlanmadığını ve üçüncü kişilerin haklarını ihlal etmediğini taahhüt eder. Yazarlar ve editörler arasında beyan edilmiş bir çıkar çatışması bulunmamaktadır. İçerikten doğan hukuki/cezaî sorumluluk yazarlara aittir. İntihal veya etik ihlal halinde yayıncı geri çekme (retraction) hakkını saklı tutar.

Üçüncü Taraf İçerikler: Eserdeki üçüncü taraf içerikler (görsel/şekil/tablo vb.) için belirtilen lisans ve izin koşulları geçerlidir.

Sorumluluk Reddi

Bu eserdeki bilgi, görüş, analiz ve teorik yaklaşımlar bilimsel amaçlarla sunulmuştur; bunlardan doğabilecek bilimsel, hukuki ve etik sorumluluk yazarlara aittir. Yazar görüşleri yayıncının veya ilgili kurumların kurumsal görüşünü yansıtmaz. Kitap bilgilendirme ve eğitim amaçlı genel bir çerçeve sunar. İçeriğin hazırlandığı tarihte güncel ve doğru olması için özen gösterilmiş olmakla birlikte doğruluk, eksiksizlik ve güncellik konusunda açık veya zımni garanti verilmez. Bu içerik profesyonel danışmanlık yerine geçmez; okuyucuların bilgileri eleştirel biçimde değerlendirmesi, güvenilir kaynaklarla karşılaştırması ve kararlarında kendi koşullarını gözeterek yetkili uzmanlardan görüş alması önerilir. İçeriğin yanlış yorumlanması/kullanımı ve bunlardan doğabilecek doğrudan veya dolaylı zararlardan yazarlar, editörler ve yayıncı sorumlu değildir.

Tavsiye Edilen Atf (APA 7)

Kitabın Genel Atfı

Ertekin, Ş. ve Hanbay Kahrıman, E. (Ed.). (2025). *Modern kamu maliyesi perspektifinden Türkiye: Demografi, vergi, teşvik, sağlık ve sosyal politikalar*. Turkuaz Yayınları. <https://doi.org/10.63127/tuaz.by.217>

Bölüm Bazlı Atıflar

BÖLÜM 1

Güngüneş, S. N. ve Uğur, A. (2025). Demografik değişim sürecinde Türkiye’de emeklilere yönelik kamusal politikaların değerlendirilmesi. Ş. Ertekin ve E. Hanbay Kahrıman (Ed.), *Modern kamu maliyesi perspektifinden Türkiye: Demografi, vergi, teşvik, sağlık ve sosyal politikalar* içinde (ss. 1-24). Turkuaz Yayınları. <https://doi.org/10.63127/tuaz.by.217.c143>

BÖLÜM 2

Yalçın, N. ve Yenipazarlı, A. (2025). Küreselleşme ekseninde finansal dışa bağımlılık: Dış borçlanma. Ş. Ertekin ve E. Hanbay Kahrıman (Ed.), *Modern kamu maliyesi perspektifinden Türkiye: Demografi, vergi, teşvik, sağlık ve sosyal politikalar* içinde (ss. 25-44). Turkuaz Yayınları. <https://doi.org/10.63127/tuaz.by.217.c144>

BÖLÜM 3

Yavuzer, M. T. ve Aksoy, E. (2025). Küresel krizler çerçevesinde Türkiye’de mali denge ve kamu borcu: Kamu maliyesi göstergeleri. Ş. Ertekin ve E. Hanbay Kahrıman (Ed.), *Modern kamu maliyesi perspektifinden Türkiye: Demografi, vergi, teşvik, sağlık ve sosyal politikalar* içinde (ss. 45-69). Turkuaz Yayınları. <https://doi.org/10.63127/tuaz.by.217.c145>

BÖLÜM 4

Ergen, A. E. ve Özen, A. (2025). Kamu hastanelerinde satın alma süreçlerinin dönüşümü: Devlet Malzeme Ofisi modeli. Ş. Ertekin ve E. Hanbay Kahrıman (Ed.), *Modern kamu maliyesi perspektifinden Türkiye: Demografi, vergi, teşvik, sağlık ve sosyal politikalar* içinde (ss. 70-83). Turkuaz Yayınları. <https://doi.org/10.63127/tuaz.by.217.c146>

BÖLÜM 5

Kutbay, H. ve Parmaksız, M. A. (2025). Yatırım teşviklerinin istihdam üzerindeki etkisi: Türkiye özelinde bir araştırma. Ş. Ertekin ve E. Hanbay Kahrıman (Ed.), *Modern kamu maliyesi perspektifinden Türkiye: Demografi, vergi, teşvik, sağlık ve sosyal politikalar* içinde (ss. 84-126). Turkuaz Yayınları. <https://doi.org/10.63127/tuaz.by.217.c147>

BÖLÜM 6

Gür, M. ve Tosun, C. (2025). 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun bütçeleme ve harcama süreçleri üzerine yapısal olarak değerlendirilmesi. Ş. Ertekin ve E. Hanbay Kahrıman (Ed.), *Modern kamu maliyesi perspektifinden Türkiye: Demografi, vergi, teşvik, sağlık ve sosyal politikalar* içinde (ss. 127-150). Turkuaz Yayınları. <https://doi.org/10.63127/tuaz.by.217.c148>

BÖLÜM 7

Ertekin, Ş. (2025). Türkiye'de engellilere yönelik kamu harcamalarının hukuki ve mali çerçevesi. Ş. Ertekin ve E. Hanbay Kahrıman (Ed.), *Modern kamu maliyesi perspektifinden Türkiye: Demografi, vergi, teşvik, sağlık ve sosyal politikalar* içinde (ss. 151-184). Turkuaz Yayınları. <https://doi.org/10.63127/tuaz.by.217.c149>

BÖLÜM 8

Aksoy, E. ve Yavuzer, M. T. (2025). Küresel asgari kurumlar vergisi sonrasında vergi dışı rekabet: Yeni teşvik dinamikleri. Ş. Ertekin ve E. Hanbay Kahrıman (Ed.), *Modern kamu maliyesi perspektifinden Türkiye: Demografi, vergi, teşvik, sağlık ve sosyal politikalar* içinde (ss. 185-203). Turkuaz Yayınları. <https://doi.org/10.63127/tuaz.by.217.c150>

MODERN PUBLIC FINANCE PERSPECTIVE ON TÜRKİYE: DEMOGRAPHY, TAXATION, INCENTIVES, HEALTH, AND SOCIAL POLICIES

Editors

Şaban ERTEKİN, Esra HANBAY KAHRİMAN

Publisher Information

Publisher: Turkuaz Yayınları (Turkuaz Congress Organization Fair Publishing Education Tourism and Trade Limited Company)

Publisher Certificate No: 57300

Address: Manisa, Türkiye

Web: <https://turkuazkey.com>

Email: bilgi@turkuazkey.com

Publication Details

Publication Date: December 2025.

Edition: First Edition / Open access e-book

Language: Turkish

Page Count: xxxv + 203

Field: Basic Field of Social, Human and Administrative Sciences

Identity Information

E-ISBN: 978-625-5519-37-5 (Open access e-book)

DOI: <https://doi.org/10.63127/tuaz.by.217>

Copyright and Licensing

© 2025 Authors. Publisher: Turkuaz Yayınları.

This work is published under the Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) license. This license allows for the copying, distribution, and adaptation of the work in any medium or format as long as appropriate credit is given to the original work. All rights not covered by this license are reserved.

For the full text of the license, please visit the following address:

<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>

Open Access

This book's full text is available for free at the following address:

<https://turkuazoap.turkuazkey.com>

Technical and Catalog Information

Cover Design: AI-supported / Turkuaz Design Team

Layout / Typesetting: Turkuaz Design Team

Subject Classification (LCC/DDC): LCC: HJ 1272 | DDC: 336.561

Keywords: Public Finance, Demography, External Borrowing, Investment Incentives, Employment, Law No. 5018, Disability Policy, Transparency, Accountability, Global Minimum Corporate Tax.

Double-blind peer review

All chapters in this book have undergone double-blind peer review by independent experts in the field to ensure scientific quality and impartiality, and have been deemed suitable for publication.

Ethical Statements and Publication Policies

Artificial Intelligence (AI) Statement: The main text was originally prepared by the authors. Artificial intelligence tools (such as OpenAI ChatGPT, Google Gemini, Sider) were utilized for the cover, imprint, formal editing, and Turkish-English translations; the outputs were reviewed by the authors/editors.

Declarations: The authors undertake that the work is original, does not contain plagiarism, has not been published before, and does not infringe upon the rights of third parties. There is no declared conflict of interest between the authors and editors. Legal/criminal responsibility arising from the content belongs to the authors. The publisher reserves the right to retraction in case of plagiarism or ethical violation.

Third-Party Content: The specified license and permission terms apply to third-party content (images/figures/tables, etc.) in the work.

Disclaimer

The information, opinions, analyses, and theoretical approaches in this work are presented for scientific purposes; the scientific, legal, and ethical responsibility arising from them belongs to the authors. The authors' views do not reflect the institutional view of the publisher or relevant organizations. The book provides a general framework for informational and educational purposes. While care has been taken to ensure the content is current and accurate at the time of preparation, no express or implied guarantee is given regarding accuracy, completeness, and timeliness. This content does not substitute for professional advice; readers are advised to critically evaluate the information, compare it with reliable sources, and seek opinions from authorized experts, considering their own circumstances in their decisions. The authors, editors, and publisher are not responsible for misinterpretation/misuse of the content and any direct or indirect damages that may arise therefrom.

Recommended Citations (APA 7)

General Book Citation

Ertekin, S. and Hanbay Kahrıman, E. (Eds.). (2025). *Modern kamu maliyesi perspektifinden Türkiye: Demografi, vergi, teşvik, sağlık ve sosyal politikalar* [Modern public finance perspective on Türkiye: demography, taxation, incentives, health, and social policies]. Turkuaz Yayınları. <https://doi.org/10.63127/tuaz.by.217>

Chapter Citations

CHAPTER 1

Gungunes, S. N. and Ugur, A. (2025). Demografik değişim sürecinde Türkiye’de emeklilere yönelik kamusal politikaların değerlendirilmesi [Evaluation of public policies for retirees in Türkiye during the demographic change process]. In S. Ertekin and E. Hanbay Kahrıman (Eds.), *Modern kamu maliyesi perspektifinden Türkiye: Demografi, vergi, teşvik, sağlık ve sosyal politikalar* [Modern public finance perspective on Türkiye: demography, taxation, incentives, health, and social policies] (pp. 1-24). Turkuaz Yayınları. <https://doi.org/10.63127/tuaz.by.217.c143>

CHAPTER 2

Yalcin, N. and Yenipazarlı, A. (2025). Küreselleşme ekseninde finansal dışa bağımlılık: Dış borçlanma [Financial external dependence in the axis of globalization: External borrowing]. In S. Ertekin and E. Hanbay Kahrıman (Eds.), *Modern kamu maliyesi perspektifinden Türkiye: Demografi, vergi, teşvik, sağlık ve sosyal politikalar* [Modern public finance perspective on Türkiye: demography, taxation, incentives, health, and social policies] (pp. 25-44). Turkuaz Yayınları. <https://doi.org/10.63127/tuaz.by.217.c144>

CHAPTER 3

Yavuzer, M. T. and Aksoy, E. (2025). Küresel krizler çerçevesinde Türkiye’de mali denge ve kamu borcu: Kamu maliyesi göstergeleri [Fiscal balance and public debt in Türkiye within the framework of global crises: Public finance indicators]. In S. Ertekin and E. Hanbay Kahrıman (Eds.), *Modern kamu maliyesi perspektifinden Türkiye: Demografi, vergi, teşvik, sağlık ve sosyal politikalar* [Modern public finance perspective on Türkiye: demography, taxation, incentives, health, and social policies] (pp. 45-69). Turkuaz Yayınları. <https://doi.org/10.63127/tuaz.by.217.c145>

CHAPTER 4

Ergen, A. E. and Ozen, A. (2025). Kamu hastanelerinde satın alma süreçlerinin dönüşümü: Devlet Malzeme Ofisi modeli [Transformation of purchasing processes in public hospitals: State Supply Office model]. In S. Ertekin and E. Hanbay Kahriman (Eds.), *Modern kamu maliyesi perspektifinden Türkiye: Demografi, vergi, teşvik, sağlık ve sosyal politikalar* [Modern public finance perspective on Türkiye: demography, taxation, incentives, health, and social policies] (pp. 70-83). Turkuaz Yayınları. <https://doi.org/10.63127/tuaz.by.217.c146>

CHAPTER 5

Kutbay, H. and Parmaksiz, M. A. (2025). Yatırım teşviklerinin istihdam üzerindeki etkisi: Türkiye özelinde bir araştırma [The effect of investment incentives on employment: A research specific to Türkiye]. In S. Ertekin and E. Hanbay Kahriman (Eds.), *Modern kamu maliyesi perspektifinden Türkiye: Demografi, vergi, teşvik, sağlık ve sosyal politikalar* [Modern public finance perspective on Türkiye: demography, taxation, incentives, health, and social policies] (pp. 84-126). Turkuaz Yayınları. <https://doi.org/10.63127/tuaz.by.217.c147>

CHAPTER 6

Gur, M. and Tosun, C. (2025). 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun bütçeleme ve harcama süreçleri üzerine yapısal olarak değerlendirilmesi [Structural evaluation of the budgeting and expenditure processes of Public Financial Management and Control Law No. 5018]. In S. Ertekin and E. Hanbay Kahriman (Eds.), *Modern kamu maliyesi perspektifinden Türkiye: Demografi, vergi, teşvik, sağlık ve sosyal politikalar* [Modern public finance perspective on Türkiye: demography, taxation, incentives, health, and social policies] (pp. 127-150). Turkuaz Yayınları. <https://doi.org/10.63127/tuaz.by.217.c148>

CHAPTER 7

Ertekin, S. (2025). Türkiye'de engellilere yönelik kamu harcamalarının hukuki ve mali çerçevesi [Legal and financial framework of public expenditures for the disabled in Türkiye]. In S. Ertekin and E. Hanbay Kahriman (Eds.), *Modern kamu maliyesi perspektifinden Türkiye: Demografi, vergi, teşvik, sağlık ve sosyal politikalar* [Modern public finance perspective on Türkiye: demography, taxation, incentives, health, and social policies] (pp. 151-184). Turkuaz Yayınları. <https://doi.org/10.63127/tuaz.by.217.c149>

CHAPTER 8

Aksoy, E. and Yavuzer, M. T. (2025). Küresel asgari kurumlar vergisi sonrasında vergi dışı rekabet: Yeni teşvik dinamikleri [Non-tax competition after global minimum corporate tax: New incentive dynamics]. In S. Ertekin and E. Hanbay Kahrıman (Eds.), *Modern kamu maliyesi perspektifinden Türkiye: Demografi, vergi, teşvik, sağlık ve sosyal politikalar* [Modern public finance perspective on Türkiye: demography, taxation, incentives, health, and social policies] (pp. 185-203). Turkuaz Yayınları. <https://doi.org/10.63127/tuaz.by.217.c150>

ÖNSÖZ

İçinde bulunduğumuz yüzyılı farklı kılan unsur, tüm toplumsal ve ekonomik olaylarda benzeri daha önce görülmemiş düzeyde yaşanan hızlı değişimlerin gerçekleşmesidir. Bu hızlı değişimden kamu maliyesi de payını almakta ve halihazırda kabul görmüş pek çok olgu ve uygulama güncelliğini yitirebilmektedir. Ayrıca yaşanan değişimin boyutları, bu alanlardaki çalışma ve araştırmaların çok disiplinli bir çerçevede yapılmasını adeta zorunlu kılmaktadır. Bu kitap bu değişim sürecine ilişkin bazı konulara ışık tutmak ve katkıda bulunmak gayesi ile hazırlanmıştır. Türkiye'nin güncel ekonomik, yönetsel ve toplumsal meselelerini kamu maliyesi ekseninde; vergi, teşvik, sağlık ve sosyal politika alanlarıyla ilişkilendirerek çok disiplinli bir çerçevede ele almaya çalışan bu çalışma sekiz bölümden oluşmaktadır. Kitapta demografik değişimin emeklilik sistemi üzerindeki etkileri, dış borçlanmanın dinamikleri, küreselleşmenin mali denge ve kamu borcunu nasıl etkilediği, yaşanan dönüşümün kamu hastanelerinin satın alma süreçlerine etkisi, yatırım teşvikleri, 5018 Sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'na ilişkin süreçler, engellere yönelik kamu harcamaları, küresel asgari kurumlar vergisi sonrasında teşvik mimarisinde ortaya çıkan yeni dinamikler gibi Türkiye'nin güncel kamu maliyesi meselelerine ait konular, veri temelli ve çoğunlukla karşılaştırmalı biçimde geniş bir perspektiften ele alınmaktadır.

Bu kitabın, karar alıcılar için uygulanabilir politika tartışmaları sunan; akademisyenler ve öğrenciler için ise güvenilir, sistematik ve güncel bir başvuru kaynağı olmasını temenni ediyoruz. Bölüm yazarlarına titiz çalışmaları için teşekkür eder, eserin alana katkı sağlamasını dileriz.

Editörler

Şaban Ertekin, Esra Hanbay Kahrıman

Aydın, Aralık 2025

PREFACE

The element that makes the current century different is the rapid changes occurring at an unprecedented level in all social and economic events. Public finance also gets its share from this rapid change, and many currently accepted facts and practices may lose their relevance. Furthermore, the extent of the change almost necessitates that studies and research in these areas be conducted within a multidisciplinary framework. This book has been prepared with the aim of shedding light on and contributing to some issues related to this change process. This study, which attempts to address Türkiye's current economic, administrative, and social issues within the axis of public finance, relating them to tax, incentive, health, and social policy areas in a multidisciplinary framework, consists of eight chapters. In the book, topics related to Türkiye's current public finance issues, such as the effects of demographic change on the pension system, the dynamics of external borrowing, how globalization affects fiscal balance and public debt, the impact of the transformation on the purchasing processes of public hospitals, investment incentives, processes related to Law No. 5018 on Public Financial Management and Control, public expenditures for the disabled, and new dynamics emerging in the incentive architecture after the global minimum corporate tax, are discussed from a broad perspective, data-based and mostly comparatively.

We hope that this book will offer applicable policy discussions for decision-makers and serve as a reliable, systematic, and up-to-date reference for academics and students. We thank the chapter authors for their meticulous work and wish for the work to contribute to the field.

Editors

Şaban Ertekin, Esra Hanbay Kahriman

Aydın, December 2025

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	x
PREFACE.....	xi
İÇİNDEKİLER.....	xii
KATKIDA BULUNANLAR	xiv
CONTRIBUTORS.....	xix
ÖZET	xxiv
ABSTRACT	xxvi
GENİŞLETİLMİŞ ÖZET	xxviii
EXTENDED ABSTRACT	xxxii

BÖLÜM 1

DEMOGRAFİK DEĞİŞİM SÜRECİNDE TÜRKİYE’DE EMEKLİLERE
YÖNELİK KAMUSAL POLİTİKALARIN DEĞERLENDİRİLMESİ

Sabriye Nur Güngüneş, Alparslan Uğur 1

BÖLÜM 2

KÜRESELLEŞME EKSENİNDE FİNANSAL DIŞA BAĞIMLILIK: DIŞ
BORÇLANMA

Nermin Yalçın, Aslı Yenipazarlı25

BÖLÜM 3

KÜRESEL KRİZLER ÇERÇEVESİNDE TÜRKİYE’DE MALİ DENGİ
VE KAMU BORCU: KAMU MALİYESİ GÖSTERGELERİ

Muhammed Taylan Yavuzer, Elyasa Aksoy45

BÖLÜM 4

KAMU HASTANELERİNDE SATIN ALMA SÜREÇLERİNİN
DÖNÜŞÜMÜ: DEVLET MALZEME OFİSİ MODELİ

Ayşe Erinç Ergen, Ahmet Özen70

BÖLÜM 5

YATIRIM TEŞVİKLERİNİN İSTİHDAM ÜZERİNDEKİ ETKİSİ: TÜRKİYE ÖZELİNDE BİR ARAŞTIRMA

Hüseyin Kutbay, Murat Atakan Parmaksız.....84

BÖLÜM 6

5018 SAYILI KAMU MALİ YÖNETİMİ VE KONTROL KANUNU’NUN BÜTÇELEME VE HARCAMA SÜREÇLERİ ÜZERİNE YAPISAL OLARAK DEĞERLENDİRİLMESİ

Mine Gür, Cevat Tosun.....127

BÖLÜM 7

TÜRKİYE’DE ENGELLİLERE YÖNELİK KAMU HARCAMALARININ HUKUKİ VE MALİ ÇERÇEVESİ

Şaban Ertekin.....151

BÖLÜM 8

KÜRESEL ASGARİ KURUMLAR VERGİSİ SONRASINDA VERGİ DIŞI REKABET: YENİ TEŞVİK DİNAMİKLERİ

Elyasa Aksoy, Muhammed Taylan Yavuzer.....185

KATKIDA BULUNANLAR

AKSOY, Elyasa

Arş. Gör. Dr. Elyasa Aksoy, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Siyasal Bilgiler Fakültesi, Maliye Bölümü (Aydın, Türkiye) bünyesinde araştırma görevlisi olarak görev yapmaktadır. Lisans eğitimini 2012 yılında Mersin Üniversitesi Yönetim Bilişim Sistemleri bölümünde, yüksek lisans eğitimini 2017 yılında Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Maliye anabilim dalında ve doktora derecesini 2023 yılında Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Maliye alanında tamamlamıştır. Temel araştırma alanları sosyal, beşeri ve idari bilimler konularını kapsamaktadır.

E-posta: elyasa.aksoy@adu.edu.tr | ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2224-7568>

ERGEN, Ayşe Erinç

Ayşe Erinç Ergen, (İzmir, Türkiye) bağımsız araştırmacıdır. Lisans eğitimini 2000 yılında Dokuz Eylül Üniversitesi Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri bölümünde, yüksek lisans eğitimini 2024 yılında Dokuz Eylül Üniversitesi Mali Hukuk Tezli Yüksek Lisans anabilim dalında tamamlamıştır. Temel araştırma alanları üniversite döner sermaye işletmeleri, kamu hastaneleri satın alma süreçleri, devlet malzeme ofisi konularını kapsamaktadır.

E-posta: erinc.ergen@deu.edu.tr, ayerer@gmail.com | ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0915-1986>

ERTEKİN, Şaban

Doç. Dr. Şaban Ertekin, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Siyasal Bilgiler Fakültesi, Maliye Bölümü (Aydın, Türkiye) bünyesinde öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır. Temel araştırma alanları mali iktisat, maliye teorisi, mali hukuk konularını kapsamaktadır. Yazarın Türkçe ve İngilizce dillerinde yayımlanmış ulusal ve uluslararası makaleleri ve kitap bölümleri bulunmaktadır.

E-posta: shaban.ertekin@adu.edu.tr | ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3438-3196>

GÜNGÜNEŞ, Sabriye Nur

Sabriye Nur Güngüneş, (Kırıkkale, Türkiye) bağımsız araştırmacıdır. Lisans eğitimini 2018 yılında Kırıkkale Üniversitesi Maliye bölümünde, yüksek lisans eğitimini 2022 yılında Kırıkkale Üniversitesi Maliye anabilim dalında ve doktora derecesini Kırıkkale Üniversitesi Maliye alanında tamamlamıştır. Temel araştırma alanları vergi psikolojisi, maliye kuramı konularını kapsamaktadır. Yazarın Türkçe dillerinde yayımlanmış ulusal ve uluslararası makaleleri bulunmaktadır.

E-posta: gungunesnur.14@gmail.com | ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7708-9670>

GÜR, Mine

Mine Gür, (Çorum, Türkiye) bağımsız araştırmacıdır. Lisans eğitimini 2011 yılında Afyon Kocatepe Üniversitesi Maliye bölümünde, yüksek lisans eğitimini 2024 yılında Hitit Üniversitesi Maliye anabilim dalında tamamlamıştır. Temel araştırma alanları kamu ekonomisi konularını kapsamaktadır. Yazarın yayımlanmış ulusal ve uluslararası kitap bölümleri bulunmaktadır. Yayımlanmış başlıca kitapları arasında Bütçe Açıkları ve Finansmanı: Türkiye Ekonomisi Üzerine Bir Değerlendirme; TR83 Bölgesinin Yaşam Endeksine Göre Değerlendirilmesi yer almaktadır.

E-posta: mine_1360@hotmail.com | ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9861-9308>

HANBAY KAHRİMAN, Esra

Öğr. Gör. Dr. Esra Hanbay Kahrıman, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Yenipazar Meslek Yüksekokulu, Maliye (Aydın, Türkiye) bünyesinde öğretim görevlisi olarak görev yapmaktadır. Lisans eğitimini 2011 yılında Manisa Celal Bayar Üniversitesi Maliye bölümünde, yüksek lisans eğitimini 2013 yılında Manisa Celal Bayar Üniversitesi Maliye Teorisi anabilim dalında ve doktora derecesini 2025 yılında Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Maliye alanında tamamlamıştır. Temel araştırma alanları maliye teorisi konularını kapsamaktadır. Yazarın Türkçe ve İngilizce dillerinde yayımlanmış ulusal ve uluslararası makaleleri ve kitap bölümleri bulunmaktadır.

E-posta: esra.kahrıman@adu.edu.tr | ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8820-331X>

ÖZEN, Ahmet

Prof. Dr. Ahmet Özen, Dokuz Eylül Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Maliye (İzmir, Türkiye) bünyesinde öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır. Lisans eğitimini 1999 yılında Dokuz Eylül Üniversitesi Maliye bölümünde, yüksek lisans eğitimini 2002 yılında Dokuz Eylül Üniversitesi Maliye (Tezli) anabilim dalında ve doktora derecesini 2008 yılında Dokuz Eylül Üniversitesi Maliye alanında tamamlamıştır. Temel araştırma alanları bütçe ve mali planlama konularını kapsamaktadır. Yazarın Türkçe ve İngilizce dillerinde yayımlanmış ulusal ve uluslararası makaleleri ve kitap bölümleri bulunmaktadır. Yayımlanmış başlıca kitapları arasında Bütçe Politikası; Performans Esaslı Bütçeleme Sistemi ve Türkiye’de Uygulanabilirliği yer almaktadır.

E-posta: ahmet.ozen@deu.edu.tr, hmozen@gmail.com | ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9635-5134> | ResearcherID: Q-2307-2019 | Scopus ID: 25960264700

PARMAKSIZ, Murat Atakan

Murat Atakan Parmaksız, (Karaman, Türkiye) bağımsız araştırmacıdır. Lisans eğitimini 2021 yılında Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi İşletme bölümünde, yüksek lisans eğitimini 2025 yılında Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Uluslararası Ticaret ve Lojistik anabilim dalında tamamlamıştır.

E-posta: atakaan70@gmail.com | ORCID: <https://orcid.org/0009-0006-4802-2155>

TOSUN, Cevat

Doç. Dr. Cevat Tosun, Hitit Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Maliye Bölümü (Çorum, Türkiye) bünyesinde maliye bölümü öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır. Lisans eğitimini 2011 yılında Hacettepe Üniversitesi Maliye bölümünde ve doktora derecesini 2018 yılında Hacettepe Üniversitesi Maliye alanında tamamlamıştır. Temel araştırma alanları kamu ekonomisi konularını kapsamaktadır. Yazarın Türkçe ve İngilizce dillerinde yayımlanmış ulusal ve uluslararası makaleleri ve kitap bölümleri bulunmaktadır. Yayımlanmış başlıca kitapları arasında Bütçe Açıkları ve Finansmanı: Türkiye Ekonomisi Üzerine Bir Değerlendirme; Küresel İklim Değişikliği ve Çevre Vergileri: Türkiye İçin Bir Değerlendirme; Türkiye’de Sağlık Harcamalarının Belirleyicileri, TR83

Bölgesinin Yaşam Endeksine Göre Değerlendirilmesi, Kamu Maliyesinde Teorik ve Uygulamalı Çalışmalar yer almaktadır.

E-posta: cevattosun@hitit.edu.tr | ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0179-9582>

UĞUR, Alparslan

Prof. Dr. Alparslan Uğur, Kırıkkale Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Maliye Bölümü (Kırıkkale, Türkiye) bünyesinde öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır. Lisans eğitimini 2005 yılında Manisa Celal Bayar Üniversitesi Uluslararası Ticaret bölümünde, yüksek lisans eğitimini 2008 yılında Manisa Celal Bayar Üniversitesi Maliye Teorisi anabilim dalında ve doktora derecesini 2013 yılında Manisa Celal Bayar Üniversitesi Maliye alanında tamamlamıştır. Temel araştırma alanları maliye kuramı, mali hukuk, maliye teorisi konularını kapsamaktadır. Yazarın Türkçe ve İngilizce dillerinde yayımlanmış ulusal ve uluslararası makaleleri ve kitap bölümleri bulunmaktadır. Yayımlanmış başlıca kitapları arasında Sümerlerden Türkiye Cumhuriyeti'ne Maliye Tarihi; 16th and 18th Century The Impact of Changes in Socio-Economic Structure on Fiscal Structure in Ottoman Empire yer almaktadır.

E-posta: alparslanugur@kku.edu.tr, alparslanugur@hotmail.com | ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8881-1745>

YALÇIN, Nermin

Öğr. Gör. Dr. Nermin Yalçın, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Karacasu Memnune İnci Meslek Yüksekokulu, Yönetim ve Organizasyon (Aydın, Türkiye) bünyesinde öğretim görevlisi olarak görev yapmaktadır.

E-posta: nyalcin@adu.edu.tr | ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3457-8981>

YAVUZER, Muhammed Taylan

Muhammed Taylan Yavuzer, (Aydın, Türkiye) bağımsız araştırmacıdır.

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7808-8290>

YENİPAZARLI, Aslı

Prof. Dr. Aslı Yenipazarlı, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Nazilli İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İktisat Bölümü (Aydın, Türkiye) bünyesinde fakülte kurulu üyesi, iktisadi gelişme ve uluslararası iktisat anabilim dalı başkanı, öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır. Lisans eğitimini 1999 yılında Hacettepe Üniversitesi İktisat (İngilizce) bölümünde, yüksek lisans eğitimini 2003 yılında Aydın Adnan Menderes Üniversitesi İktisat anabilim dalında ve doktora derecesini 2009 yılında Aydın Adnan Menderes Üniversitesi İktisat alanında tamamlamıştır. Temel araştırma alanları uluslararası iktisat, bölgesel iktisat, küreselleşme, uluslararası politik iktisat, uluslararası iktisadi kuruluşlar konularını kapsamaktadır. Yazarın Türkçe ve İngilizce dillerinde yayımlanmış ulusal ve uluslararası makaleleri ve kitap bölümleri bulunmaktadır. Yayımlanmış başlıca kitapları arasında 21. Yüzyılda Dünya Ekonomisi (Ed. Aslı Yenipazarlı) yer almaktadır.

E-posta: ayenipazarli@adu.edu.tr, asliseri@gmail.com | ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5078-3037> | ResearcherID: 43600

CONTRIBUTORS

Aksoy, Elyasa

Res. Asst. Dr. Elyasa Aksoy serves as a research assistant at the Department of Finance, Faculty of Political Sciences, Aydın Adnan Menderes University, Aydın, Türkiye. Aksoy completed undergraduate education at Mersin University in the department of Management Information Systems in 2012, master's education at Aydın Adnan Menderes University in the department of Finance in 2017, and Ph.D. degree from Aydın Adnan Menderes University in the field of Finance in 2023. Primary research interests include social, human and administrative sciences.

E-mail: elyasa.aksoy@adu.edu.tr | ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2224-7568>

Ergen, Ayşe Erinç

Ayşe Erinç Ergen (Izmir, Türkiye) is an independent researcher. Ergen completed undergraduate education at Dokuz Eylül University in the department of Labour Economics and Industrial Relations in 2000, master's education at Dokuz Eylül University in the department of Fiscal Law (With Thesis) in 2024. Primary research interests include university revolving fund enterprises, public hospital procurement processes, state supply office.

E-mail: erinc.ergen@deu.edu.tr, ayerer@gmail.com | ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0915-1986>

Ertekin, Şaban

Assoc. Prof. Şaban Ertekin serves as a faculty member at the Department of Public Finance, Faculty of Political Sciences, Aydın Adnan Menderes University, Aydın, Türkiye. Primary research interests include fiscal economics, public finance theory, fiscal law. Ertekin has national and international articles and book chapters published in Turkish and English.

E-mail: saban.ertekin@adu.edu.tr | ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3438-3196>

Güngüneş, Sabriye Nur

Sabriye Nur Güngüneş (Kırıkkale, Türkiye) is an independent researcher. Güngüneş completed undergraduate education at Kırıkkale University in the

department of Public Finance in 2018, master's education at Kirikkale University in the department of Public Finance in 2022, and Ph.D. degree from Kirikkale University in the field of Public Finance. Primary research interests include tax psychology, public finance theory. Güngüneş has national and international articles published.

E-mail: gungunesnur.14@gmail.com | ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7708-9670>

Gür, Mine

Mine Gür (Corum, Türkiye) is an independent researcher. Gür completed undergraduate education at Afyon Kocatepe University in the department of Public Finance in 2011, master's education at Hitit University in the department of Public Finance in 2024. Primary research interests include public economics. Gür has national and international book chapters published. Selected published books include Budget Deficits and Financing: An Assessment of the Turkish Economy; Evaluation of the TR83 Region According to the Life Index.

E-mail: mine_1360@hotmail.com | ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9861-9308>

Hanbay Kahrıman, Esra

Lect. Dr. Esra Hanbay Kahrıman serves as a lecturer at the Public Finance, Yenipazar Vocational School, Aydın Adnan Menderes University, Aydın, Türkiye. Hanbay Kahrıman completed undergraduate education at Manisa Celal Bayar University in the department of Public Finance in 2011, master's education at Manisa Celal Bayar University in the department of Theory of Public Finance in 2013, and Ph.D. degree from Aydın Adnan Menderes University in the field of Public Finance in 2025. Primary research interests include theory of public finance. Hanbay Kahrıman has national and international articles and book chapters published in Turkish and English.

E-mail: esra.kahrıman@adu.edu.tr | ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8820-331X>

Kutbay, Hüseyin

Assoc. Prof. Hüseyin Kutbay serves as a faculty member at the Department of International Trade and Logistics, Faculty of Applied

Sciences, Karamanoğlu Mehmetbey University, Karaman, Türkiye. Kutbay completed undergraduate education at Karadeniz Technical University in the department of Public Finance in 2008, master's education at Karadeniz Technical University in the department of Public Finance in 2013, and Ph.D. degree from Pamukkale University in the field of Public Finance in 2017. Primary research interests include public finance. Kutbay has national and international articles and book chapters published.

E-mail: hkutbay@kmu.edu.tr, hkutbay70@gmail.com | ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8819-1846>

Özen, Ahmet

Prof. Ahmet Özen serves as a faculty member at the Public Finance, Faculty of Economics and Administrative Sciences, Dokuz Eylül University, Izmir, Türkiye. Özen completed undergraduate education at Dokuz Eylül University in the department of Public Finance in 1999, master's education at Dokuz Eylül University in the department of Public Finance (With Thesis) in 2002, and Ph.D. degree from Dokuz Eylül University in the field of Public Finance in 2008. Primary research interests include budget and fiscal planning. Özen has national and international articles and book chapters published in Turkish and English. Selected published books include Budget Policy; Performance-Based Budgeting System and Its Applicability in Türkiye.

E-mail: ahmet.ozen@deu.edu.tr, hmozen@gmail.com | ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9635-5134> | ResearcherID: Q-2307-2019 | Scopus ID: 25960264700

Parmaksız, Murat Atakan

Murat Atakan Parmaksız (Karaman, Türkiye) is an independent researcher. Parmaksız completed undergraduate education at Karamanoğlu Mehmetbey University in the department of Business Administration in 2021, master's education at Karamanoğlu Mehmetbey University in the department of International Trade and Logistics in 2025.

E-mail: atakaan70@gmail.com | ORCID: <https://orcid.org/0009-0006-4802-2155>

Tosun, Cevat

Assoc. Prof. Cevat Tosun serves as a faculty member, department of public finance at the Department of Finance, Faculty of Economics and Administrative Sciences, Hitit University, Corum, Türkiye. Tosun completed undergraduate education at Hacettepe University in the department of Public Finance in 2011, and Ph.D. degree from Hacettepe University in the field of Public Finance in 2018. Primary research interests include public economics. Tosun has national and international articles and book chapters published in Turkish and English. Selected published books include Budget Deficits and Financing: An Assessment of the Turkish Economy; Global Climate Change and Environmental Taxes: An Assessment for Turkey; Determinants of Health Expenditures in Turkey; Assessment of the TR83 Region According to the Life Index; Theoretical and Applied Studies in Public Finance.

E-mail: cevattosun@hitit.edu.tr | ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0179-9582>

Uğur, Alparslan

Prof. Alparslan Uğur serves as a faculty member at the Department of Public Finance, Faculty of Economics and Administrative Sciences, Kirikkale University, Kirikkale, Türkiye. Uğur completed undergraduate education at Manisa Celal Bayar University in the department of International Trade in 2005, master's education at Manisa Celal Bayar University in the department of Theory of Public Finance in 2008, and Ph.D. degree from Manisa Celal Bayar University in the field of Public Finance in 2013. Primary research interests include public finance theory, fiscal law, theory of public finance. Uğur has national and international articles and book chapters published in Turkish and English. Selected published books include Sumerians to the Republic of Turkey, History of Finance; 16th and 18th Century The Impact of Changes in Socio-Economic Structure on Fiscal Structure in Ottoman Empire.

E-mail: alparslanugur@kku.edu.tr, alparslanugur@hotmail.com | ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8881-1745>

Yalçın, Nermin

Lect. Dr. Nermin Yalçın serves as a lecturer at the Management and Organization, Karacasu Memnune Inci Vocational School, Aydın Adnan Menderes University, Aydın, Türkiye.

E-mail: nyalcin@adu.edu.tr | ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3457-8981>

Yavuzer, Muhammed Taylan

Muhammed Taylan Yavuzer (Aydın, Türkiye) is an independent researcher.

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7808-8290>

Yenipazarlı, Aslı

Prof. Aslı Yenipazarlı serves as a faculty board member, head of department of economic development and international economics, faculty member at the Department of Economics, Nazilli Faculty of Economics and Administrative Sciences, Aydın Adnan Menderes University, Aydın, Türkiye. Yenipazarlı completed undergraduate education at Hacettepe University in the department of Economics (English) in 1999, master's education at Aydın Adnan Menderes University in the department of Economics in 2003, and Ph.D. degree from Aydın Adnan Menderes University in the field of Economics in 2009. Primary research interests include international economics, regional economics, globalization, international political economy, international economic organizations. Yenipazarlı has national and international articles and book chapters published in Turkish and English. Selected published books include World Economy in the 21st Century.

E-mail: ayenipazarli@adu.edu.tr, asliseri@gmail.com | ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5078-3037> | ResearcherID: 43600

ÖZET

Bulunduğu coğrafi konum, mevcut demografik özellikleri, ekonomik yapısı ve küreselleşme düzeyi dikkate alındığında, Türkiye'nin dünya genelinde yaşanan hızlı değişimlerden etkilenme düzeyi oldukça yüksektir. Bu hızlı değişim kamu maliyesi alanında da kendisini hissettirmekte ve yeni sorun alanlarına çözüm önerileri getirmeye yönelik araştırmaların sayısını artırmaktadır. Bu kitap, Türkiye'nin güncel ekonomik, mali ve toplumsal meselelerini çok disiplinli bir yaklaşımla ele almaya çalışan sekiz bölümden oluşmaktadır. Kamu maliyesinin toplumsal boyutuna ilişkin konular demografik değişim ve engelliler yönünden ele alınmakta, bu iki toplumsal konuya ilişkin yönelik kamu mali politikaları hakkında bilgilere yer verilmektedir. Küreselleşme sürecinin kamu maliyesi alanındaki etkileri de kitapta incelenen konulardandır. Küreselleşme başlığını taşıyan üç bölümün de yer aldığı bu kitapta, küreselleşme olgusunun borçlanma ve asgari kurumlar vergisi yönelik boyutları ele alınmaktadır. Türkiye'nin kamu maliyesi alanındaki en önemli kanunu olan 5018 Sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'na ilişkin harcama ve bütçeleme süreçlerine ilişkin değerlendirmelere de bu kitapta yer verilmiştir. Kamu maliyesinin önemli konularından birisi de kamu sektörünün kamu hizmeti sunma amacı ile mal ve hizmet satın almasıdır. “Kamu Hastanelerinde Satın Alma Süreçlerinin Dönüşümü: Devlet Malzeme Ofisi Modeli” bu konuyu ele alan önemli bir çalışma olarak kitapta yer almaktadır. Türkiye gibi yeni istihdam imkanlarına ihtiyaç duyan bir ülkede istihdamın geliştirilmesine yönelik politikalar son derece önem arz etmektedir. Bu amaçla, kitapta istihdam konusunu yatırım teşvikleri ile ilişkisi bakımından ele alan bir çalışmaya da yer verilmiştir.

Kuşkusuz yaşanan bu hızlı değişim sürecinde tartışılması gereken pek çok konu bulunmaktadır. Bu çalışmada bu sorunların bazılarına yer verme imkânı olabildi. Katkıda bulunan her bir yazarın titiz ve veri temelli bakış açısı ile sunmaya çalıştığı bölümlerden oluşan bu kitap, Türkiye'nin kamu maliyesi alanında yaşanan dönüşümüne ilişkin tartışmalara katkıda bulunma gayesi ile hazırlanmıştır. Yazarların çalışmalarında yer verdiği tartışmaların ortak görüşü, yaşanan değişim sürecine yönelik politika araçlarının hızla hayata geçirilmesi hem kamu maliyesinin sürdürülebilirliği açısından hem de toplumsal refah açısından önemli faydalar sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: Kamu Maliyesi, Demografi, Dış Borçlanma, Yatırım Teşvikleri, İstihdam, 5018 Sayılı Kanun, Engellilik Politikası, Şeffaflık, Hesap Verebilirlik, Küresel Asgari Kurumlar Vergisi.

ABSTRACT

Given its geographical location, current demographic characteristics, economic structure, and level of globalization, Turkey is highly susceptible to the rapid changes occurring worldwide. This rapid change is also felt in the field of public finance, increasing the number of studies aimed at proposing solutions to new problem areas. This book consists of eight chapters that attempt to address Turkey's current economic, financial, and social issues with a multidisciplinary approach. Topics related to the social dimension of public finance are discussed from the perspective of demographic change and people with disabilities, and information on public financial policies related to these two social issues is included. The effects of the globalization process in the field of public finance are also among the topics examined in the book. In this book, which also includes three chapters on globalization, the dimensions of the phenomenon of globalization related to borrowing and minimum corporate tax are discussed. Evaluations regarding the expenditure and budgeting processes related to Law No. 5018 on Public Financial Management and Control, which is the most important law in the field of public finance in Turkey, are also included in this book. One of the important issues in public finance is the public sector's purchase of goods and services with the aim of providing public services. "The Transformation of Procurement Processes in Public Hospitals: The State Supply Office Model" is included in the book as an important study addressing this issue. In a country like Turkey, which needs new employment opportunities, policies aimed at developing employment are extremely important. For this purpose, the book also includes a study that examines the issue of employment in terms of its relationship with investment incentives.

Undoubtedly, there are many issues that need to be discussed during this rapid change process. This study has been able to include some of these problems. This book, consisting of chapters that each contributing author has tried to present with a meticulous and data-driven perspective, has been prepared with the aim of contributing to discussions on the transformation in the field of public finance in Turkey. The common view of the discussions included in the authors' works is that the rapid implementation of policy tools for the ongoing change process will provide significant benefits both for the sustainability of public finance and for social welfare.

Keywords: Public Finance, Demography, External Borrowing, Investment Incentives, Employment, Law No. 5018, Disability Policy, Transparency, Accountability, Global Minimum Corporate Tax.

GENİŞLETİLMİŞ ÖZET

Bu kitapta, Türkiye’deki kamu maliyesi alanına ilişkin, vergi, teşvik, sağlık ve sosyal politikalar alanlarına ilişkin sekiz bölümden oluşan detaylı çalışmalara yer verilmiştir. Bölümler itibariyle ele alınan konular ve varılan sonuçlar aşağıda özetlenmiştir.

1. Bölüm — DEMOGRAFİK DEĞİŞİM SÜRECİNDE TÜRKİYE’DE EMEKLİLERE YÖNELİK KAMUSAL POLİTİKALARIN DEĞERLENDİRİLMESİ (Yazarlar: Sabriye Nur Güngüneş, Alparslan Uğur). Bu bölümde nüfusun yaşlanmasının sosyal güvenlik kurumlarına etkisi ele alınmaktadır. Yaşlı ve emekli sayılarının hızla artmasının sosyal güvenlik sisteminin aktüeryal dengesini bozduğu bu yüzden de sürekli reform girişimlerinin gündeme geldiği ifade edilmektedir. Bozulan aktüeryal denge bir yandan mevcut çalışanların sosyal güvenlik katkısını artırırken diğer yandan aylık bağlanma oranlarını düşürerek, daha düşük emekli maaşı ödenmesine yol açmaktadır. Çalışmada bu durumun yol açtığı refah kayıplarının giderilmesi ve emeklilerin yaşam kalitelerinin artırılması için başta vergi kanunlarında yer verilecek istisna ve muafiyetler olmak üzere, çeşitli kamu politikalarının hayata geçirilmesine yönelik öneriler sıralanmaktadır.

2. Bölüm — KÜRESELLEŞME EKSENİNDE FİNANSAL DIŞA BAĞIMLILIK: DIŞ BORÇLANMA (Yazarlar: Nermin Yalçın, Aslı Yenipazarlı). Bu bölümde küreselleşme sürecinin, finansal dışa bağımlılık ve dış borçlanma arasındaki ilişkiyi nasıl etkilediğine yönelik değerlendirmelere yer verilmektedir. Çalışmada, küreselleşmenin sermayenin serbest dolaşımını arttırdığı, ülkeler arasındaki ekonomik ve finansal bağları güçlendirdiği; buna karşılıklı bağımlılık ve borçlanma eğilimlerini derinleştirdiği ifade edilmektedir. Bu bağımlılık ilişkisinin en önemli araçlarından olan dış borçlanmanın son derece titizlikle yürütülmesi gereken bir konu olduğu ve verimli alanlara yönlendirilmediği durumlarda, ekonomik büyümeyi olumsuz etkileyebileceği ve mali yapıda bozulmalar oluşturabileceği ifade edilmektedir.

3. Bölüm — KÜRESEL KRİZLER ÇERÇEVESİNDE TÜRKİYE’DE MALİ DENGİ VE KAMU BORCU: KAMU MALİYESİ GÖSTERGELERİ (Yazarlar: Muhammed Taylan Yavuzer, Elyasa Aksoy).

Bu bölümde, 2008 küresel finans krizi ve 2020 Covid-19 pandemisi dönemlerinde Türkiye'nin yaşadığı ekonomik kırılganlıklar ve bu süreçlerin kamu maliyesine yansımaları karşılaştırmalı olarak ele alınmaktadır. IMF'nin WEO verileri ile gerçekleştirilen analizlerle, Türkiye ekonomisinin her iki kriz döneminde de hızlı ve sert şoklara maruz kaldığının belirtildiği bu çalışmada, kriz dönemlerinde genişleyici maliye politikaları, toparlanma dönemlerinde ise mali disiplini yeniden tesis etmeye yönelik politikalar uyguladığı vurgulanmaktadır. Çalışmada mevcut bulgular eşliğinde varılan sonuç; Türkiye'nin uzun vadede mali sürdürülebilirliği koruyabilmesi için hem gelir artırıcı hem de harcama kalitesini yükseltici reformlara ihtiyacı olduğu yönündedir.

4. Bölüm — KAMU HASTANELERİNDE SATIN ALMA SÜREÇLERİNİN DÖNÜŞÜMÜ: DEVLET MALZEME OFİSİ MODELİ (Yazarlar: Ayşe Erinç Ergen, Ahmet Özen). Kamu hastanelerinde satın alma süreçlerindeki dönüşümü, Devlet Malzeme Ofisi (DMO) modeli çerçevesinde ele alan bu bölüm, teorik açıdan Yeni Kamu İşletmeciliği, Ajans Teorisi, Ölçek Ekonomisi ve Kamu Değer Teorisi perspektiflerinden DMO modelini değerlendirmektedir. Akademik bakış açısı ile kamu satın alma süreçlerini yalnızca maliyet odaklı değil, aynı zamanda yönetsel, etik ve stratejik boyutlarıyla ele alan bu çalışma, uluslararası uygulama örnekleri üzerinden, Türkiye açısından yol gösterici değerlendirmelere yer vermektedir. Çalışmanın gerek literatür değerlendirmeleri gerekse uluslararası vaka analizleri yoluyla vardığı sonuç, merkezi satın alma modellerinin kamu hizmetlerinde maliyet etkinliği, şeffaflık ve hesap verebilirlik açısından önemli avantajlar sunduğunu yönündedir.

5. Bölüm — YATIRIM TEŞVİKLERİNİN İSTİHDAM ÜZERİNDEKİ ETKİSİ: TÜRKİYE ÖZELİNDE BİR ARAŞTIRMA (Yazarlar: Hüseyin Kutbay, Murat Atakan Parmaksız). Bu bölüm, yatırım teşviklerinin istihdamla ilişkisini ampirik olarak ortaya koymak ve bu alandaki politika uygulamalarının etkinliğini değerlendirmek amacıyla hazırlanmıştır. Türkiye'de uygulanan yatırım teşviklerinin istihdam üzerindeki etkisinin ekonometrik analizle değerlendirildiği bu çalışmada, yatırım teşviklerinin istihdam üzerinde olumsuz etkiler oluşturduğu, bazı durumlarda teknolojik yatırımların iş gücü talebini azalttığı yönünde bir sonuca ulaşılmıştır. Elde edilen sonuçlardan, teşvik politikalarının sektörel ve sosyal etkileri dikkate alınarak yeniden yapılandırılması gerektiği ifade edilmiştir.

6. Bölüm — 5018 SAYILI KAMU MALİ YÖNETİMİ VE KONTROL KANUNU’NUN BÜTÇELEME VE HARCAMA SÜREÇLERİ ÜZERİNE YAPISAL OLARAK DEĞERLENDİRİLMESİ (Yazarlar: Mine Gür, Cevat Tosun). Bu bölümde, 5018 Sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu’nun Türkiye’de kamu bütçeleme sistemi, harcama süreçleri ve mali yönetim anlayışı üzerinde meydana getirdiği etkiler incelenmektedir. Çok yıllık bütçeleme, tahakkuk esaslı muhasebe, performans esaslı bütçeleme, program bütçe, stratejik planlama ve analitik bütçe sınıflandırması gibi yeni uygulamaları hayata geçiren bu kanunun, modern kamu mali yönetimine önemli katkılar sağladığı, ancak uygulamada özellikle performans esaslı bütçeleme ve program bütçe alanlarında bazı uyum sorunlarının devam ettiği vurgulanmıştır. Bu konularda yapılacak düzenlemelerin, bu değişim sürecini daha geliştireceği ifade edilmektedir.

7. Bölüm — TÜRKİYE’DE ENGELLİLERE YÖNELİK KAMU HARCAMALARININ HUKUKİ VE MALİ ÇERÇEVESİ (Yazarlar: Şaban Ertekin). Engelli bireyler için yapılan kamu harcamalarının türleri ve hukuki dayanağının ele alındığı bu bölümde, engelli bireylerin sosyal ve ekonomik yaşamda çok boyutlu dezavantajlarla karşı karşıya olduğu, bu dezavantajları bertaraf edebilmek için devletlere önemli roller düştüğü ifade edilmektedir. Çalışmada, OECD ve AB ülkeleri ile Türkiye’de engelli bireyler için yapılan kamu harcamaları karşılaştırmalı olarak verilmektedir. Uluslararası normlar doğrultusunda engellilik alanına ilişkin tüm yasal ve idari düzenlemelerde, ayrımcılığı ortadan kaldıracak kuralların hayata geçirilmesi ifade edilmektedir. Sosyal devlet sorumluluğu çerçevesinde engellilerin sosyal ve ekonomik yaşama katılımını kolaylaştıracak uygulamalara daha fazla mali kaynak ayrılması çalışmanın temel önerilerindendir.

8. Bölüm — KÜRESEL ASGARİ KURUMLAR VERGİSİ SONRASINDA VERGİ DIŞI REKABET: YENİ TEŞVİK DİNAMİKLERİ (Yazarlar: Elyasa Aksoy, Muhammed Taylan Yavuzer). Bu bölümde, Çok Uluslu Şirketlerin (ÇUŞ) farklı ülkelerde faaliyet göstermesinin vergi kaybı, matrah aşınması ve kâr aktarımı gibi sorunlar doğurduğu, bu sorunlarla otuz yıldan fazladır mücadele edilmeye çalışıldığı belirtilmektedir. Bu mücadelenin son düzenlemelerinden birisi olan Küresel Asgari Kurumlar Vergisi (KAKV) girişiminin ortaya çıkış süreci ve GloBE kurallarının temel çerçevesi; farklı teşvik türlerinin bu yeni düzenleme karşısında ne ölçüde etkilenebileceğine ilişkin değerlendirmelere yer verilmektedir. Çalışma,

küresel asgari kurumlar vergisi reformunun vergi rekabetinin geleneksel biçimini zayıflattığını; buna karşılık teşviklerin niteliğinin, kapsamının ve mali yapısının yeniden değerlendirildiği yeni bir dönemi başlattığını ileri sürmektedir.

EXTENDED ABSTRACT

This book contains detailed studies in eight chapters on public finance in Turkey, covering taxation, incentives, health, and social policies. The topics covered in each chapter and the conclusions reached are summarized below.

1. Chapter — EVALUATION OF PUBLIC POLICIES FOR RETIREES IN TURKEY DURING THE DEMOGRAPHIC CHANGE PROCESS (Authors: Sabriye Nur Güngüneş, Alparslan Uğur). This chapter examines the impact of population aging on social security institutions. It states that the rapid increase in the number of elderly and retirees disrupts the actuarial balance of the social security system, leading to continuous reform initiatives. The deteriorating actuarial balance, on the one hand, increases the social security contributions of current employees, while on the other hand, it leads to lower pension payments by reducing the pension accrual rates. The study lists recommendations for implementing various public policies, primarily exemptions and immunities to be included in tax laws, to eliminate the welfare losses caused by this situation and to improve the quality of life of retirees.

2. Chapter — FINANCIAL EXTERNAL DEPENDENCY IN THE AXIS OF GLOBALIZATION: EXTERNAL BORROWING (Authors: Nermin Yalçın, Aslı Yenipazarlı). This chapter includes evaluations on how the globalization process affects the relationship between financial external dependency and external borrowing. The study states that globalization increases the free movement of capital and strengthens economic and financial ties between countries; it also deepens interdependence and borrowing tendencies. It is stated that external borrowing, which is one of the most important tools of this dependency relationship, is a matter that needs to be carried out with extreme meticulousness, and if not directed to productive areas, it can negatively affect economic growth and cause deterioration in the financial structure.

3. Chapter — FISCAL BALANCE AND PUBLIC DEBT IN TURKEY IN THE CONTEXT OF GLOBAL CRISES: PUBLIC FINANCE INDICATORS (Authors: Muhammed Taylan Yavuzer, Elyasa Aksoy).

This chapter comparatively examines the economic fragilities experienced by Turkey during the 2008 global financial crisis and the 2020 Covid-19 pandemic, and the reflections of these processes on public finance.

In this study, which analyzes with IMF's WEO data, it is stated that the Turkish economy was exposed to rapid and severe shocks during both crisis periods, and it is emphasized that expansionary fiscal policies were implemented during crisis periods, and policies aimed at re-establishing fiscal discipline were implemented during recovery periods. The conclusion reached in the study with the existing findings is that Turkey needs both revenue-enhancing and expenditure-quality-improving reforms to maintain fiscal sustainability in the long run.

4. Chapter — TRANSFORMATION OF PROCUREMENT PROCESSES IN PUBLIC HOSPITALS: THE STATE SUPPLY OFFICE MODEL (Authors: Ayşe Erinç Ergen, Ahmet Özen). This chapter, which addresses the transformation of procurement processes in public hospitals within the framework of the State Supply Office (DMO) model, evaluates the DMO model from the perspectives of New Public Management, Agency Theory, Economies of Scale, and Public Value Theory from a theoretical point of view. This study, which approaches public procurement processes not only from a cost-oriented perspective but also from managerial, ethical, and strategic dimensions from an academic perspective, includes guiding evaluations for Turkey through international application examples. The conclusion reached by the study through both literature reviews and international case analyses is that central procurement models offer significant advantages in terms of cost-effectiveness, transparency, and accountability in public services.

5. Chapter — THE IMPACT OF INVESTMENT INCENTIVES ON EMPLOYMENT: A RESEARCH IN THE CONTEXT OF TURKEY (Authors: Hüseyin Kutbay, Murat Atakan Parmaksız). This chapter, It was prepared to empirically demonstrate the relationship between investment incentives and employment and to evaluate the effectiveness of policy implementations in this area. In this study, which evaluated the effect of investment incentives implemented in Turkey on employment with econometric analysis, it was concluded that investment incentives have negative effects on employment, and in some cases, technological investments reduce labor demand. It was stated that incentive policies should be restructured by considering their sectoral and social effects based on the results obtained.

6. Chapter — STRUCTURAL EVALUATION OF LAW NO. 5018 ON PUBLIC FINANCIAL MANAGEMENT AND CONTROL ON BUDGETING AND EXPENDITURE PROCESSES (Authors: Mine Gür, Cevat Tosun). This chapter examines the effects of Law No. 5018 on Public Financial Management and Control on the public budgeting system, expenditure processes, and financial management approach in Turkey. It is emphasized that this law, which introduced new practices such as multi-year budgeting, accrual-based accounting, performance-based budgeting, program budgeting, strategic planning, and analytical budget classification, has made significant contributions to modern public financial management, but some adaptation problems persist in practice, especially in the areas of performance-based budgeting and program budgeting. It is stated that regulations to be made in these areas will further develop this change process.

7. Chapter — LEGAL AND FINANCIAL FRAMEWORK OF PUBLIC EXPENDITURES FOR THE DISABLED IN TURKEY (Authors: Şaban Ertekin). This chapter discusses the types and legal basis of public expenditures for disabled individuals, stating that disabled individuals face multidimensional disadvantages in social and economic life, and states have important roles in eliminating these disadvantages. The study provides a comparative analysis of public expenditures for disabled individuals in OECD and EU countries and Turkey. It is stated that rules eliminating discrimination should be implemented in all legal and administrative regulations regarding disability in line with international norms. One of the main recommendations of the study is to allocate more financial resources to practices that facilitate the participation of disabled people in social and economic life within the framework of social state responsibility.

8. Chapter — NON-TAX COMPETITION AFTER GLOBAL MINIMUM CORPORATE TAX: NEW INCENTIVE DYNAMICS (Authors: Elyasa Aksoy, Muhammed Taylan Yavuzer). This chapter states that the operation of Multinational Enterprises (MNEs) in different countries creates problems such as tax loss, base erosion, and profit shifting, and efforts have been made to combat these problems for more than thirty years. The emergence process of the Global Minimum Corporate Tax (GMCT) initiative, one of the latest regulations in this struggle, and the basic framework of the GloBE rules; evaluations are made on the extent to which different types of incentives may be affected by this new regulation. The

study argues that the global minimum corporate tax reform has weakened the traditional form of tax competition; on the other hand, it has initiated a new era in which the nature, scope, and financial structure of incentives are re-evaluated.